

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ
ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Науково-технічний прогрес, який нині охопив всі ланки суспільства, ставить нові вимоги до особистості. Сучасність потребує творчих людей, які будуть здатні швидко реагувати на запити мінливої сучасності. Особистість нового часу має нестандартно мислити, знаходити неординарні шляхи вирішення проблем та поєднувати вміння використовувати знання з високою духовністю.

Важливе значення у формуванні такої особистості відіграють навчальні заклади, діяльність яких має бути спрямована на раннє виявлення, навчання та виховання обдарованих дітей.

Обдарованість науковці розглядають як комплекс задатків і здібностей, які за сприятливих умов дозволяють потенційно досягти значних успіхів у певному виді діяльності (чи діяльностей) порівняно з іншими людьми [1, с. 9].

Для обдарованих дітей характерним є виявлення певних здібностей у ранньому віці, їх успіхи не є випадковими, а виявляються постійно. Поставленні завдання вони виконують на якісно вищому рівні ніж їх однолітки [2, с. 10-11]. Проте діти, які демонструють високі досягнення чи мають потенціал в одній сфері, можуть показувати низьку успішність в іншій, також вони часто відчувають утруднення в спілкуванні з однолітками. Тому такі діти потребують особливої уваги з боку батьків та педагогічного колективу.

Взаємодія дитини, педагогів та батьків, яку покликаний забезпечити соціальний педагог, сприятиме адаптації та соціалізації дитини, створить умови для успішного розвитку обдарованого учня.

Для того, щоб з'ясувати на якому рівні здійснюється робота з обдарованими дітьми в загальноосвітній школі I–III ступенів села Чечелівка

Гайсинського району Вінницької області нами було проведене діагностичне обстеження дітей, у якому взяли участь учні 9-х класів.

З метою визначення нахилів учнів до певних видів діяльності, їхніх інтересів та уподобань було використано такі методики: «Діагностика особистісних творчих здібностей» (Тунік Є.), анкета «Що мені подобається?» , «Шкала мотивації схвалення» (Методика Краун-Марлоу Д.), опитувальник «Потреба в досягненні» (Орлова Ю.), опитувальник креативності Джонса, тест ідей, «Найсимпатичніша» геометрична фігура.

Визначенню інтересів учнів сприяв опитувальник, який містив такі запитання: Що тобі цікаво? Чому тобі цікаво займатися улюбленою справою? На запитання «Що тобі цікаво?» 48,7% опитаних дали відповідь – «Все», «Все, що відбувається навколо». Близько 31,3% окреслили широкий аспект інтересів – «слухати музику, танцювати, співати, дивитися телепередачі, спілкуватися з товаришами», 20% опитуваних додавали – «люблю читати», «займатися спортом», «здійснювати прогулянки на свіжому повітрі».

Зацікавленість улюбленою справою (вибір відповідей із запропонованих міг бути більше однієї) була зумовлена тим, що нею займаються знайомі (товариші, друзі) – 11,7%, так хоче вчитель – 14%, нею займаються батьки – 16,5%, так хочуть батьки – 28,3%, хочеться щось цікаве зробити – 29,5%,

Аналіз результатів опитування показав, що учні 9-го класу мають певні інтереси та намагаються їх реалізовувати як в навчальній, так і позашкільній діяльності.

Ознайомлення з організацією навчально-виховного процесу в Чечелівській загальноосвітній школі I–III ступенів засвідчив, що в закладі створено умови для розвитку творчого потенціалу учнів.

Робота з обдарованими дітьми проводиться в кожній ланці школи:

1. У початковій школі: індивідуальні заняття, які проводять вчителі початкової школи.

2. В основній школі: предметні гуртки та факультативи; індивідуальні заняття; навчання в обласних школах «Юний фізик», «Юний математик»; заняття з різновіковими групами дітей у формі занурення.

3. У старшій школі: факультативи, спецкурси; наукові товариства МАН; індивідуальні заняття; навчання в обласних школах «Юний фізик», «Юний математик; заняття з різновіковими групами дітей у формі занурення.

Однією з форм організації позакласної роботи, спрямованої, зокрема, на розкриття творчого потенціалу учнів, є гурткова робота. У загальноосвітньому закладі працюють такі гуртки: парашутний гурток, гурток технічної творчості, гурток початкового технічного моделювання, гурток «Умілі руки», палітурний гурток, вокальний гурток, хореографічний гурток, екологічний гурток «До таємниць природи», туристичний гурток та спортивні секції. Також в школі проводяться предметні тижні, під час яких учні кожного класу беруть участь у різних творчих конкурсах, турнірах, олімпіадах, тематичних святах, випускають газети, складають кросворди та ребуси, презентації, монтують фільми. Заходи в рамках тижнів готуються і проводяться як вчителями, так і самими учнями. Такий підхід до організації навчально-виховного процесу в школі сприяє створенню умов для різностороннього розвитку дитини, дає право їй робити вільний вибір, розвиває ініціативність, що, в свою чергу, сприяє розвитку задатків обдарованості.

Значну роль у розвитку здібностей особистості відіграють батьки. З метою діагностування ставлення батьків до обдарованості серед них було проведено анкетування і тестування, а також бесіда. Результати дослідження показали, що 30,4% батьків приділяють достатню увагу вихованню обдарованої дитини у своїй сім'ї, а саме: слідкують за інтересами і захопленнями дитини, організовують змістовне дозвілля, незалежно від напряму обдарованості дитини намагаються всебічно розвивати дитину, також періодично цікавляться літературою, в якій розглядаються проблеми обдарованості, консультуються з психологом та соціальним педагогом, відвідують тематичні батьківські лекторії, всеобучі. 29% опитаних виявили обдарованість у дитини, але не знають як з нею поводитися, іноді консультуються у соціального педагога і

покладають на нього обов'язки виховання обдарованості у власної дитини, періодично відвідують батьківські лекторії, всеобучі. 40,6% батьків не визнають, що їх дитина обдарована, забороняють їй займатися у гуртках, не звертають уваги на виховання творчих здібностей у дитини та негативно реагують на будь-які починання дитини. Оскільки підтримка дітей з боку дорослих відіграє вагомую роль у розвитку їх обдарованості, то робота соціального педагога має бути спрямована на проведення серед батьків просвітницьких лекторіїв, консультацій, які б сприяли налагодженню контактів з дитиною та створенню умов для її оптимального розвитку.

Враховуючи вище зазначене можна виокремити такі соціально-педагогічні умови розвитку обдарованих дітей: створення умов для творчої реалізації особистості, залучення дітей до активної самостійної діяльності, взаємодія між дітьми, вчителями та батьками.

Список використаних джерел

1. Липова Л. Специфіка навчання обдарованих дітей / Л. Липова, Л. Морозова, Л. Луценко // Рідна школа. – 2003. – №7. – С. 8–11.
2. Сущенко Т. І. Характерні особливості обдарованих дітей / Т. І. Сущенко // Початкова школа. – 1994. – №2. – С. 10–11.